

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.

Pe o jum. de an 12 "

Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lot.

Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 326

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDAŢIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
traŢia. Preţul după tari-
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Războiul din America.*)

Nu de mult vorbeam, în unul din articolele mele, despre unele evenimente cari vor procesta în cursul veacurilor. O lumină tristă asupra acestui început de veac. După cum odinioară Atila, regele Hunilor, în urma cărui război nu mai creştea şi pământul rămânea ars, grație forței brutale cotopea Europa, tot astfel și în timpul nostru state mari și puternice cotopească popoare mai mici, incapabile de rezistență. Istoria ne furnizează destule exemple.

Conflictul dintre Statele Unite și Mexic nu este decât manifestarea acelei lăsa fenomen.

Dela moartea lui Porfirio Diaz, care a fost mulți ani președinte al republicii mexicane, ordinea n-a mai putut fi restabilită și țara întreagă e pradă războiului civil. Actualul președinte Huerta, n-a ajuns la această înaltă demnitate decât omorând pe fostul președinte Madera, pe care îl invitase la masă; el n-a putut însă să-și impună autoritatea pretutindeni și armatele sale luptă de 6 luni cu armatele generalilor Carranza și Villa, cari îl consideră de uzurpator.

Presă Statelor Unite, în numele doctrinei lui Monroe, îndeamnă guvernul să pacifice Mexicul. În acest îndemn se ascunde însă nevoia marilor capitaliști și a marelui industriei, de a rezolva printr-o expansiune economică grava problemă a lipsei de lucru.

Spre jumătatea veacului trecut sute de mii de oameni se îndreptau spre Statele Unite, ca spre pământul făgăduinței. Acești învinși ai soartei, cari din toate colțurile lumii se îndreptau spre țara de aur, nu aduceau cu ei decât singura lor bogăție, brațele de muncă. Pe cât-va timp însă brațele de muncă sunt de prisos. În această întinsă țară, dela Atlantic și până la Pacific, unde la fiecare loc mille de coguri ale uzinelor se înalță la cer ca niște altare ale muncii și jertfei omenești, și unde armate de sute de mii de muncitori răscolesc adâncimile pământului, de cât-va timp înzadar se caută de lucru. Ateliere, fabrici, uzine și-au închis porțile. În atele se lucrează numai câte-va zile pe săptămână. Extraordinara dezvoltare a marelui industriei

*) Lumea nouă, de când avem mai bine de o sută de mii de frați acolo, ne interesează tot mai mult. Din această considerație ne simțim îndemnați a da acestui articol importanța cuvenită. Red.

americane trece printr-o mare criză. La New-York după datele oficiale sunt 400.000 de muncitori cari n-au de lucru, la Chicago 300.000. În întreaga țară aproape trei milioane.

În afară de cauza obișnuită a lipsei de lucru — supraproducția care încă n-a găsit piețe de desfacere — actuala criză industrială din Statele Unite este datorită noului tarif vamal, care trebuie să intre în vigoare, și nefind până acum cunoscut, marea industrie nu știe căror noi măsuri va trebui să se supune.

Muncitorii cari suferă mai mult din cauza actualii crize de lipsă de lucru, sunt acela din marea industrie, dar alături de ei se află în mare număr proletariatul intelectual. La New-York s'a găsit într-o noapte în azilele municipale 1400 purtători de diplome universitare. În alte orașe bisericile au devenit locașul de noapte al multora din acești nenorociți.

Partizanii imperialismului american arată de mulți ani că problema lipsei de lucru manual și intelectual, ar putea fi rezolvată prin cucerirea Mexicului, care nu numai că ar pune capăt războiului civil, ci ar deschide câmp larg expansiunii economice și intelectuale a poporului american.

Democrația americană s'a opus cu multă forță acestei tendințe, iar spiritele luminate arătau că problema lipsei de lucru se va rezolvi nu prin atentatul brutal contra libertății unui popor vecin, ci prin transformarea producției pentru speșul într-un sistem de producere pentru întreținutură. Președintele Statelor-Unite Woodrow Wilson care este un eminent jurisconsult și unul din cele mai puternice spirite ale pacifismului, a protestat de mai multe ori contra tendințelor imperialiste. Ultimele evenimente sunt de adevărat însă că a fost învinș «Operația de poliție» despre care vorbea în mesajul prin care a anunțat începutul ostilităților, nu ascunde decât aceleaș scopuri ale imperialismului american.

Se cunosc evenimentele cari au precedat intervenția militară a Statelor-Unite în Mexic. Căți-va marinari mexicani au fost arestați într-un port mexican. Comandantul portului i-a liberat imediat, pedepsind pe ofițerul care-i arestase.

Incidentul putea fi considerat ca închis, imperialismul american a putut impune însă să fie considerat ca un *casus belli*, președintele Wilson a cerut

Mexicului ca drapelul american să fie salutat în portul Vera-Cruz prin 21 de salve de tun. Președintele Mexicului Huerta a admis cererea Americii cu condiția ca flota americană să răspundă la salvele flotei Mexicului. Wilson a întrerupt orice discuție diplomatică și a dat ordin flotei americane să ocupe Vera-Cruz, ceea ce s'a și făcut, căzând de ambele părți 200 de combatanți.

Acest atentat contra libertății mexicane a avut de efect încetarea ostilităților între Huerta, Carranza și Villa, întreaga armată pornind pentru a apăra patria în pericol. Mexicanii sânt un popor cari nu suferă prezența străină pe teritoriul național. Efemerul imperiu latin, fondat de Napoleon III și sfârșitul tragic al împăratului Maximilian — împușcat ca prizonier la Queretaro în 1867 — fratele împăratului Francisc Iosif, mult încercatul șef al casei habsburgice, sunt cea mai dureroasă și convingătoare dovadă.

Intervenția statelor din America de sud, care dovedește înțelepciunea politică a acestor republice latine, va putea împiedica poate deslănțuirea unui război sângeros între Mexic și Statele-Unite. Acest război s'ar termina cu siguranță prin anexarea pur și simplă a Mexicului, după cum propăduesc de ani de zile imperialismul american și presa la serviciul marelui industriei și finanței.

Incidentul care a provocat ocuparea portului Vera-Cruz este de o neînsemnată ridicolă, și întreaga presă europeană reducându-l la adevăratele lui proporții demască planul de cucerire al panamericanilor. Sub onoarea americană de care vorbeau aceștia, nu se ascunde decât apetitul după bogatele terenuri petrolifere și numeroasele mine aurifere din Mexic.

Ambele state beligerante acceptând arbitrajul putem spera că vor fi evitate inutilele vărsări de sânge, și imperialismul american vor înțelege că contra tentativei lor de a sugruma viața națională a unui popor, se va ridica întreaga conștiință a lumii civilizate. În mai multe centre mari din Europa s'au ținut meetinguri de protestare.

S. R.

Camera. Camera a ținut săptămâna aceasta ședințe în două zile, Marți și Miercuri. S'au desbătut și s'au votat bugetul de culte și al armatei teritoriale. Bugetul de culte s'a votat aleaieri, Marți după un discurs lung

al ministrului de culte Iankovich. Ministrul s'a extins asupra diferiților rami ai terenului cultural, dând deslușiri și motivând schimbările și măsurile ce se propun în proiect. Anunță că în școlile populare religioasă are să se propună în limba maternă, iar în viitor băieții nemaghlari vor fi instruiți în scris-cetiv și în limba lor maternă.

În școlile medii se vor preda și limbile de naționalitate, chiar și din motivul, ca să-și poată însuși limbile din un anumit ținut și băieții maghlari și astfel să poată fi aplicați în administrație.

Ministrul promite, că la toamnă va prezenta în camera reforma școlară. Limbile naționalităților se vor propune în locul obiectelor, cari înlocuiesc azi limba elină. Se va pretinde mai mult spor în limba latină și va rămânea și pe mai departe examenul de maturitate (baccalaureat). Aceste le-a destăinuit ministrul, din cuprinsul reformei școlare.

Mai reamăcăm și discursul deputatului sas dizident *Dr. R. Brandsch*, care a insistat pentru instrucția populară numai în limba maternă. Dănsul a mai cerut aceasta, la 1911, dar atunci Apponyi a declarat, că șhestia e o chestie politică. Di Brandsch a terminat solicitând libertatea limbilor în școală.

Bugetul de culte a fost votat Marți după amiază și s'a trecut la discuția bugetului ministrului de hovezi. Acesta a fost votat în ședința de ieri.

Opoziția a absentat de la ședințe.

Protestul Românilor macedoneni. Zilele trecute s'a ținut în Bitolia o întrunire a corpului didactic și bisericesc român fiind prezenți 82 de delegați. S'a votat o moțiune prin care se face cunoscut guvernului român din București că în cazul când până la 10 Mai 1914 nu se vor lua măsurile serioase pentru apărarea românismului din Macedonia și nu se va îmbunătăți soarta corpului didactic și bisericesc de acolo, *toate școlile și bisericile din Macedonia se vor închide și cheile acestora se vor preda la 10 Mai consulatului român din Bitolia.*

Votarea propunerii de revizuire.

Convocarea colegiilor electorale.

În ședințele de Marți seara ale Camerei și Senatului român a luat sfârșit a treia dezbateră a propunerii de revizuire a Constituției. *La camera propunerea de revizuire a intrunit 142 voturi contra 1, iar senatul a votat propunerea în unanimitate (91 voturi).*

După acest act, care a fost primit în ambele corpuri legiuitoare cu aplauze prelunge, prim-ministrul I. Brătianu constată, că conform art. 128 din Constituție Corpurile legiuitoare sunt de drept dizolvate și în consecință dă cetire decretului despre convocarea colegiilor electorale precum urmează:
Col. I de cameră 18 Mai v., colegiul II de cameră 20 Mai v. și col. III 22 Mai v.

Collegiul I de senat 24 Mai v., col. II 26 Mai v. iar colegiul universitar la 28 Mai v.

Nouile camere se convoacă pentru ziua de 5 Iunie.

După cetirea decretului prin care se convoacă colegiile electorale d-l I. Brătianu a închis ședințele între aplauzele generale cu următorul discurs:

D-lor, nu mai zic deputați, fiindcă s'a isprăvit această calitate. În alte împrejurări ar fi trist cetind un decret de dizolvare într-o cameră ca aceea pe care a-ți compus-o. Sunt acte cari se aseamănă dar cari n'au acelaș efect înmormântare este și aceea a corpului care nu mai are viață, înmormântare este și aceea a sămânței care se pune în pământ pentru a da roade. Simt o emoțiune adâncă, dar găsesc o îmbărbătare în modul cum d-tră ați dus lupta. Înainte de a fi început această luptă, am avut încredere neclintită în izbânda noastră, fiindcă știam, că de ea depinde dezvoltarea unui neam în care avem o încredere pe care nimic n'o poate știrbi.

Suntem înhămați la unul din acele vehicule, cari duc ele pe cei înhămați Opera noastră are un astfel de caracter, încât dacă nici unul din cei cari azi în această incintă n'ar mai fi mâine' ea s'ar rezolva cu alții. Mergeți deci înaltea alegerilor cu acelaș simțământ cu care ați venit aici.

Imi voiu permite să zic reprezen-

Jules Payot.

Reavoința, îngâmfarea, senzibilitatea, minciuna.

A vorbi pe cineva de rău. — Ești mândru, pentru că te-a vorbit cineva de rău! Tu, însuși, n'ai vorbit niciodată rău de oarecine? Și, apoi, ști tu, dacă e adevărat, ceea ce și s'a spus? Sunt destui oameni, cari caută anume să desbine pe prietini și să samene ură și zănie.

Meșterul așterfel de oameni trebuie cioutat! Și dacă și s'ar întâmpla, să-ți spună cineva, că cutare te-a vorbit de rău, nu-l asculta! Du-te la acel cineva acasă, lămurite-te cu el pe față și cinstit! Făcând astfel, niciodată nu veți veni în dușmănie.

Dacă te năcăjești, că te-a vătămât cineva pe din dos, ori pentru că n'a fost destul de atent față de tine, ori s'a întâmpiat altceva, ce te-a supărat, gândește-te totdeauna, nu cumva ai căzut și tu oare în păcatul acesta? Veți băga de seamă, că firea omenească este ceva nedesăvârșit, din care cauză toți oamenii au să suferă ceva. Singurul mijloc, ca să preîntâmpini răul, este să fi drept, răbdător și generos.

Sumeja este o slăbiciune a voinței. — De unde vine, că suntem așa

de inchipuiți? De ce nu suntem modeste? În îngâmfarea noastră ne închipuim, că noi suntem buricul pământului, în jurul căruia trebuie să se învârtă toate. Este oare bogăția, sau multa știință, ori o lucrare însemnată, cauză îndreptățită de mândrie? Ce merit are el, dacă e născut din părinți bogăți? Sau acela, care are o știință bogată, este mai bine înzestrat dela fire, ca semenii săi? Și, în sfârșit acela care prestează ceva măreț, nu-și îndepinește singur datorla atunci, când face pentru omenime aceea ce stă în puterea lui? Cine își face datorla, să nu umble după recunoștința oamenilor, după onoruri externe, ci să-și caute mulțumirea în sine însuși. Îngâmfarea însă, nu este numai un semn de slăbiciune a voinței, ci și al prostiei, și în popor sunt multe proverbe și anecdote în cari se timbrează prostia celor fuduli.

Încăpăținarea. — Inrudită cu mândria este încăpăținarea. Uitați-vă la un băiat încăpăținat! Cât e de urât! Nu ascultă de nimeni, este cerbicos, vrea să iasă totdeauna deasupra. N'ascultă nici un sfat, nici o judecată, și prin asta lucră cu mintea turburată, și totdeauna suferă.

Minciuna. — Adese-ori este greu să cunoști starea adevărată a unei întâmplări. De ex. se întâmplă o nenorocire, și de câte-ori o auzi povestindu-se, o auzi tot altfel. A trecut de ex. o trasură peste un băiat. Unii spun că băiatul a alergat singur înspre trasură, alții spun, că vizitiul a mânat cu voia peste băiat, iar alții, că vizitiul a vrut să oprească băiatul să nu ajungă sub roate. De aici se vede, cum se pot suie faptele, cari pot duce pe un om în pericol. Deci, înainte d'a afirma ceva, trebuie să vezi și să ascuți bine.

Este nebunie să mințesci. — Cine spune totdeauna adevărul pe față, acela își câștigă mare încredere la semenii săi. Adevărul este o mare putere. În neguțătorul, care ne-a înșelat odată, în servitorul, care odată nu ne-a spus adevărul, nu mai avem nici o încredere. Un băiat, care nu spune adevărul, e respingător. Ce nebunie, să te lipsești de încrederea părinților, a învățătorilor și a prietenilor! Celui ce mințește odată, nu i-se mai crede, și dacă ar spune îndată adevărul.

Omul minte pentru că-i fricos. — De unde vine, că minciuna e un lucru așa de urât? Pentru că ea este lipsă de curaj, o slăbiciune de compătim, o lășitate.

Mulți băieți mint din frică de pedeapsă, li teamă să-și recunoască faptele, mint pe părinți, ori învățătorii, iscodesc povești ș. a. m. La urmă, negreșit, se descoper toate, și atunci tre-

buie să se rușineze îndoit, pentru că au mințit, a doua pentru că le-a fost frică să mărturisească minciuna.

Minciuna leneșilor. — Leneșul încă este un mincinos. El cearcă mai bucură să înșele pe învățătorii și pe părinții lui, decât să recunoască, că e leneș, și că nu-l place să lucre. El iscodesc tot felul de cauze, cari l'ar fi împiedecat să-și facă datorla. Un astfel de om este de două ori laș. Întâi îi este prea frică de lucru, și apoi prea laș de a-și recunoaște greșelile.

Minciunile mândriei. — Mulți mint de mândrie, ca să-i creadă omul de ceea ce nu sunt. Aceștia sunt lăudaroșii. Dar oare ce este mai urit pe lume, decât a se lăuda cineva pe sine! Aceștia spun oamenilor minciuni despre faptele lor cele mari, de legăturile lor nobile, de averea lor cea mare ș. a. m. Se îmbracă elegant în haine neplătite, își aranjează locuința cu mobila frumoasă, cumpărată pe datorii. Astfel de oameni, cari cearcă să arunce nisip în ochii aproapelui lor, se înalță pe ei înșiși și pe semenii lor. După ce sunt descoperiți, ajung cu tot dreptul de râsul oamenilor.

Deșertăciunea este și ea o sclăvie — a opiniei publice. — Cel ce nu e conștiu de demnitatea sa, al cărui scop este, să strălucească înafară, se prosternă în fața opiniei publice, iar min-

ciunile, cari le inventează, ținesc numai să prindă aplauzele publicului mare.

Minciuni defăimătoare. — De minciunile cele mai urâte se țin calumniile, defăimarea. Ura și gelozia față de contrariile noastre, ne face orbi pentru însușirile lor cele bune, ele ne fac să recunoaștem numai greșelile lor, ceea ce este și mai rău. Să privim d. ex. pe un astfel de om în viața politică, când vorbește de contrarul său. El va încerca să descopere greșelile dușmanilor săi, iar părțile bune ale lor, să le esplice tot rău. Cât de urât, laș și nevrednic, este un astfel de procedeu.

De aceea să nu ne călăuzim nici odată de ură și pizmă, ca să nu cădem în păcatul minciunii defăimante.

Răutatea e o păimă din cele mai rele. — Cel mândru și cel mândios tot mai poate fi întru căva scuțat. Cu omul răutăcios, însă, nu-i nimic de făcut. Omul răutăcios și-a pierdut toate simțurile mai nobile. Răutăciosul este calumniar, nu admite despre nici un om ceva bun, nici cât un fir de păr. El este un om crud, țința lui fiind a strica aproapelui său și pe față, și 'n ascuns.

Moșul.

taților celorlalte partide, să le spun: iubiti opera pe care o facem, cu toții, iubiti-o fără spirit strâmt. Dați un concurs operei noastre, și fiecare în cadrele partidelor noastre vor fi binemeritați. Dar recunoștința o vom găsi în propria noastră conștiință.

Legea electorală. *

— Deslușirile date în consfătuirea clubului electoral brașovean, avându-se în considerație exclusiv raporturile sociale din comitatul Brașov. —

Cine poate fi alegător?

Cetățeanul ungar, de gen bărbătesc, care a împlinit etatea de alegător, are locuință stabilă și corăspunde condițiilor dela vale.

De la cei cu cualificațiune superioară etatea de 24 ani, dela cei cari nu intră în această categoria, etatea de 30 de ani.

Ce se înțelege sub locuință stabilă?

Locuință stabilă are acela, care locuiește, ori are locuință pe teritoriul Ungariei cel puțin de un an, în aceeaș comună.

Cel ce și-a câștigat dreptul de alegător nu și-l perde din lipsa de locuință stabilă, cerută ca condiție nici în cazul, dacă în cursul unui an s'a mutat cu locuința în altă comună.

Locuirea, fie cât de scurtă, pe teritoriul asupra cărui se estinde această lege, e suficientă pentru îndreptățirea de a alege pe seama celui ce e:

1. funcționar de stat, municipal, comunal, la un institut public, fundațiune publică, întreprindere de stat sau comună, societate ori reuniune obligată să dea socotolă publică;
2. preot aflător în funcțiune la vreuna din confesiunile recipiate și recunoscute de lege;
3. profesor sau învățător la vre-un institut de învățământ cu caracter public;
4. absolvent de universitate ori școală medie superioară, dacă are ocupație sau post permanent și;
5. membru al reuniunii regnicolare teatrale.

Cine e considerat ca având cualificațiune superioară și deci îndreptățit să fie alegător la etatea de 24 ani?

Acela, care a terminat cu succes clasa cea mai înaltă a școlii medii (gimnaziu superior, școală reală superioară) sau a vreunui institut civil ori militar de învățământ de rang egal în ce privește valoarea învățământului, sau acela care are post sau ocupațiune, ori le-a avut, pentru cari în înțelesul legii se cere cel puțin terminarea vreunui din aceste institute de învățământ.

Cari institute de învățământ se consideră egale în rang cu școlile medii?

Următoarele: Școlile speciale de agronomie, de pădurari, de artă, industrie, comerț, institutele pedagogice, școlile militare de cadeti, școlile reale superioare ale armatei comune, academia maritimă.

Cine e considerat ca având cualificație inferioară și deci îndreptățit să fie alegător numai la vârsta de 30 ani?

Acela care a terminat cu succes clasa a șasea a școlii populare elementare, sau o altă clasă de școală, ori curs de învățământ de valoare egală.

De valoare egală se consideră: terminarea clasei a doua a școlii medii, ori a școlii civile, ori a clasei a treia a școlii industriale și comerciale pentru ucenici, ori pe lângă clasa a patra a școlii populare elementare, terminarea clasei a doua a școlii industriale și comerciale pentru ucenici.

Destul ca cineva să fi terminat clasa a șasea a școlii elementare pentru ca să fi alegător?

1. Nu. Ci se mai cere, ca acesta: să fie împovărat cu cel puțin două coroane dare directă de stat.
2. pe baza concesiunii sau certificatului industrial ezerciază în mod independent industria, ori comerțul etc.

Cine mai e îndreptățit de a fi alegător?

Cel ce știe scrie și celi (vezi bine dacă a împlinit etatea de 30 de ani) are drept de a alege, chiar fără să fi terminat clasa a șasea elementară dacă:

1. fie dintr'un soi de dare, fie din mai multe soiuri de dare, la o altă, e împovărat cu cel puțin 20 cor., dare directă de stat sau
2. ezerciază pe baza licenței, ori a certificatului industrial, în mod independent industria ori comerțul și aplică în mod statornic cel puțin o putere auxiliară (calfă) sau e împovărat fie dintr'un soi de dare cu zece coroane, fie din

mai multe soiuri de dare cu 20 coroane dare directă de stat etc.

Ce se înțelege sub dare directă de stat?

Darea de pământ, casă, venit, interese, rente, cu care a fost împovărat alegătorul fie într'o comună, fie în mai multe comune în anul care premerge compunerii listei electorale.

La darea alegătorului este a se computa și darea de pământ și de casă a soției, care trădește în căsnicie cu alegătorul și a copiilor minori legitimi (ori legitimați). Darea repartizată pe proprietatea de pământ și de casă scutită de dare temporal (în mod provizoriu) încă este a se computa.

Ce i-se întâmplă celui care e pedepsit pentru beție?

Cel ce pentru beție provocatoare de scandal public a fost pedepsit în curs de doi ani cu amendă de peste cinci coroane, cel puțin în două rânduri cu putere de drept își pierde dreptul de alegător.

Cine poate fi ales deputat?

Acela care are drept de alegere pe vremea alegerii, a împlinit etatea de 30 de ani și posedă limba ungurească în vorbă și scriere.

Cum se întocmesc listele electorale?

Trecerea în listă și ștergerea din listă a alegătorului se face din oficiu întrebându-se datele oficiale aflătoare la dispoziție, iar întrucât astfel de date n'ar sta la dispoziție, trecerea în listă se face pe baza anunțării celor interesați și a datelor prezentate de ei.

Acela care după cunoștința comisiunii de conscriere sau după datele cari îi stau la dispoziție, întrunește condițiunile necesare (însirate mai sus) pentru a fi trecut în listă, fără considerare la dorința sa are să fie trecut în listă.

Pe cine ascultă comisia de conscriere?

Pe toți aceia cari se prezintă în persoană înaintea comisiei pentru a-și dovedi dreptul de alegător.

Cu privire la etate e de ajuns a fi trecut în listă, dacă persoana care e de trecut, împlinește anul dela a cărui împlinire depinde îndreptățirea sa de a alege încă în cursul anului calendaristic în care se face conscrierea. Prin urmare dacă conscrierea se face în Aprilie și persoana interesată împlinește 30 de ani numai mai târziu, de pildă în Noembrie el totuși va fi luat în listă dacă întrunește celelalte condiții.

Cum se dovedește etatea?

Cu extras de botex, ori cu alt document public.

Cum se dovedește terminarea cu succes a clasei a șasea elementare?

Cu certificat compus, corăspunzător legilor de până acum, pe vremea examenelor, ori compus ulterior pe temeiul însemnărilor autentice școlare, purtate în vremea aceea sau cu copia autentică a astorlei de certificate.

Cum se dovedește cunoașterea scrisului și cetitului?

Prin cetirea în fața comisiei de conscriere a textului tipărit, stabilit din partea comisiei de conscriere și prin copiarea în fața comisiei a unui text dictat de president sau de vre-un membru al comisiei.

Cunoașterea scrisului și cetitului poate fi dovedită în fața comisiei în limba maternă.

Pentru cetire și dictare se întrebunțează una din cărțile de cetire concese de ministrul de culte pentru clasa a șasea a școlii elementare.

Cum sunt încunostiiți, cei ce au să dovedească că știu să scrie și să cite?

Prin publicațiune corăspunzătoare uzului local, eventual prin invitare personală cu observarea că cel ce nu se prezintă în fața comisiei, fără scuză, va fi considerat ca unul care nu știe scrie și celi.

Cine are dreptul să se prezinte în fața comisiei examinate pentru a dovedi că știe scrie și celi?

Fiecare cetățean de stat ungar de gen bărbătesc, care a împlinit etatea de 24 de ani.

Certificatul dat de comisia examinatoare are valoare pentru țara întreagă și stabilește pentru totdeauna cunoașterea scrisului și cetitului.

Dacă nu există cumva îndoială, dovedirea cunoașterii scrisului și cetitului nu se cere nici dela aceia, cari dovedesc că au terminat cu succes clasa a patra a vreunei școlii populare elementare din Ungaria cu certificat dat pe timpul fierii examenelor, ori compus ulterior pe baza însemnărilor autentice școlare. (aviz învățătorilor noștri, cari sunt dator să pună la dispoziția comisiei aceste date)

Darea cum se justifică?

Cu tabela de dare și cu registrul despre repartizarea dării.

Ce remedii sunt împotriva listelor electorale?

Împotriva listelor provizorii, cei prescurtați pot înainta recurs în scris din 10 Mai până inclusive 30 Mai.

Recursul se adresează către comi-

tetul central și se inmanează în oraș primarului, în comune mari antistiei comunale, iar în comune mici notarului.

Asupra recursului se pot face obșervări de toți cei interesați dela 16 Mai până inclusive 14 Iunie.

În contra hotărârii comitetului central se poate înainta plânsoare în timp de 15 zile la judecătoria administrativă.

Unde se păstrează listele electorale definitive?

În arhivele municipiului respective ale orașului cu magistrat și se trimite câte-un exemplar orașelor și comunelor interesate.

Fiecare interesat își poate lua copie după aceste liste.

Acestea sunt datele cele mai necesare și mai urgente, cari trebuiesc cunoscute de Români din comitatul nostru și îndeosebi de intelectuali noștri (preoți și învățători) cari apoi sunt dator să le aducă la cunoștința tuturor locuitorilor din comunele noastre.

Adunarea comitatului Făgăraș.

(Urmare.)

Din tabăra cetel mameluilor a răspuns oratorilor români preotul reformator Carol Balla. Criza economică — a zis preotul Balla — e universală și emigrările sunt mari și în alte țări. Politica economică ungurească nu are prin urmare tendințe dușmănoase față de români etc.

Inspectorul școlar, Dr. Stancsek 'nceacă să-și scuze atitudinea dușmănoasă față de școlile românești, ceace însă n'ci decum nu-i succede. Afirmă, că școlile confesionale primesc ajutor dela stat peste 100,000 coroane. La inspectiile sale el examinează desulf pe dactil și nu pe școlari! A mai spus că școlile dar n'a prea f'ist înțeles.

Lui Stancsek și Balla la răspunde în limba maghiară Dr. Senchea.

Față de păr. Balla dovedește cu date concrete, că pe când pentru Săcuii din cele 3 comitate săculești s'au dat ca ajutoare economice suma de peste zece milioane, — comitatul Făgăraș nu a fost împărțit cu nici un fel de ajutor nici chiar pe timpul secetei și al inundărilor, ba din contră: Românilor li s'au luat pășunile de runte, sub tot felul de pretexte (esărăndări pentru vânat, împăduriri etc.), și s'a făcut imposibil mântul vitelor la pășunile în România, li s'au detras armășaria erarială; iar cu irigațiunile atât de necesare sunt espuși sicenărilor și persecuției forurilor administrative.

Pentru ce nu au făcut guvernele ungurești și pentru comitatul Făgărașului tot atât, ca pentru cele săculești? Pentru ce n'a împărțit și comitatul nostru cu ajutoare de zece de mil la an? Pentru ce nu a împărțit și nu imparte și între economi și comunele noastre vite de prăsiță și sămânțe gratuit?

Pentru că noi suntem români, iar săruii unguri!

Tendința politică e deci foarte evidentă.

Atacă apoi în mod vehement pe inspectorul școlar, Stancsek, arătând în colorii vii și cu date concrete, șcanările ridicole la cari sunt espuși învățătorii și școlile confesionale române din partea inspectorilor școlari.

Astfel nefericitul Sz hó Elemér, la venirea lui, a declarat nepractic, și prost sistemul pedagogic al antecesorului său a scos manulele folosite până atunci și a impus cu forța cărțile făcute de el.

Următorul său, Dr. Radványi, om de cultură superioară și independent, a caracterizat cu cuvântul maghiar sistemul pedagogic introdus de Sz hó Elemér manulele lui de prouste, cari trebuiesc aruncate în foc.

Dr. Stancsek, la rândul său, tot așa face, deoare ce dănsul are iarăși cu totul alt sistem de pedagogie și instrucțiune.

Inchipuți-vă acum haosul și confuzia ce au cauzat-o dnii inspectorii cu diferitele lor sisteme pedagogice și de instrucțiune contrare și contrazicătoare, în capetele bietilor învățători.

Și pentru această tot învățătorii sunt de vină.

E interesant și procedura inspectorului la constatarea progresului în propunerea l'abei maghiare.

Un inspector pretinde dela un copil de român din clasa a III-a sau a IV elementară ca să-l spună ungurește toate obiectele din cari constă o moară de făină. Aș vrea să știu, care membru ungar, proprietar de moară aflător alci în săli le-ar putea spune? Cred că nici unul! Dela alt copil întrebă să spună tot ungurește frazele prin care trece făcutul pâneli dela început până la fine. Bietul copilăș nici românește nu

le știe, — dar încă ungurește. Altui școlar li pune întrebarea că: ce face porcul? Școlarul devine perplex, și l' e rușine să răspundă. Tot așa e întrebă un școlar din clasa III, să defineze, ce e e drumul? O întrebare, cu care poate fi trântit și un iurist la riguroasă. Și pentru toate acestea e făcut răspunzabil învățătorul care e tras în cercetare disciplinară, pedepsit și cu ajutorul, întregirea de stat, i se donează.

Tot așa de ridicole sunt și excepțiunile ridicole contra școlilor. Ba că nu s'a aflat mătură nouă în școală, că nu a fost apă în botă, că a fost praf pe bănci, școala nemăturată etc.

Toate acestea se fac cu tendința răutăcioasă politică, de a nimici școala românească în comitatul nostru românesc. Amintesc, că o singură școală reformată, bogată, cu avere de sute de mil și venite de zece de mil, capătă întregire dela stat peste patru mil de coroane; iar 188 de școlii românești aproape o sută de mil.

Unde e aici dreptatea și echitatea?

Așteaptă dela comitele suprem și dela inspectorul școlar, ca să pună o dată capăt persecuției și șcanărilor școlilor, deosece e datoria statului a sprinzi și promova instrucțiunea și prin aceasta înaintarea popoarelor din țară.

După acestea se primește propunerea dlui vicecomite și raportul se ia la cunoștință.

Rap.

Relațiunile turco-române.

Din București ni se comunică că ministrul de interne al Turciei Talaat bey va sosi Duminecă la București însoțit de fostul ministru Bașeria. Acest vizite se dă o deosebită importanță, deoarece bărbății de stat al Turciei vor fi primiți în audiență de Regele Carol și vor avea mai multe întrevederi cu membrii guvernului român.

Ziarul turc »Sabah« este informat că vizita lui Talaat-bey la București a fost hotărâtă de consiliul de ministri ture și are de scop întărirea relațiunilor dintre Turcia și România. Ministrul Talaat va sta la București trei zile.

Rușii amenință iarăși.

Ziarul »Novoje Vremja« publică un violent articol la adresa Austro-Ungariei spunând că programul de acțiune al contelui Berchtold este amenințător. Guvernul rus ar trebui să forțeze diplomația să se ocupe cu chestiunile, cari au fost neglijate până acum. Numai atunci se va tămuri cum provinciile întregi rușesti sunt sub stăpânirea Austro Ungariei și coreligionarii ruși sunt tratați în mod neuman. Ziarul rus spune că armata rusească este bine pregătită și gata pentru a porni în contra dușmanului de la vest.

Externe.

Aplanarea conflictului cu Mexico

Întâmpină mari greutăți. Cetățenii americani sunt nevoiți să se refugieze de pe teritoriul american în fața atacurilor Mexicanilor revoluționari. Faptul acesta a produs mare agitație între Americani. Ziarele din Newyork atacă pe presidentele Wilson pentru politica sa pacifică și cer ca congresul să hotărască de urgență mobilizarea generală și războiul contra Mexicanilor.

În Mexico își stau față în față trupele lui Huerta și ale revoluționarilor. Zilnic au loc ciocniri sângeroase.

Situația în Epir.

Corespondentul din Durazzo al ziarului »Time« telegrafiază că luptele dintre epiroți și albanezi, în loc să înceteze, continuă cu destulă înverșunare. Jandarmeria albaneză, care ține locul armatei și care a fost sporiță cu un număr mare de albanezi, a plecat spre Argirocastro. Epiroții li urmăresc de aproape. Detașamente întregi de răsculați se îndreaptă și acum spre Albania.

La Erzeka s'a dat o luptă sângeroasă. Această localitate se găsește acum în stăpânirea epiroților.

Răsccoală în Congo-ul portughez.

Știri sosite la Araxela spun că situația europenilor din provinciile portugheze din Congo este foarte critică din cauza răscolii Negrilor, cari ucid și jefuesc zilnic pe coloniștii europeni. Legăturile telefonice și telefonice au fost distruse, iar gările incendiate. Până acum au fost găsiți asasinați 50 de europeni. Peste 500 de europeni au dispărut fără să se știe de urma lor.

România — aliata noastră.

Dr. Fényes L. continuă în »Az Est« cu titlul de mai sus observările sale asupra României. Vrea să arate nu numai răspândirea romanizării prin școale, ci și panromanismul, ce după părerea dănsului se propagă în România prin cărțile de școală și prin hărți. Noi așteptăm ca dl. Fényes, după promisiunea sa, să designeze »pericolele noui, ce amenință pe Ungurii din România și Ardeal. Dar în loc de aceste dl. Fényes face să răsună un cântec vechiu, întonat de atâtea ori de către glasurile șoviniste exaltate și care are darul de-a se baza pe motive false și greșite.

Dr. Fényes, ca și alții cari s'au ocupat cu chestiunea aceasta, propovăduiesc — poate bona fide — o falsitate când fac asemănare între starea noastră de aici și între starea Ungurilor din România și conclud în consecință. Esta o falsitate care nu se potrivește cu realitatea lucrurilor. Noi suntem băștinași pe acest pământ și poporul unguresc când a venit pe plaiurile noastre, ne-a aflat aici. Noi suntem în număr de milioane de suflete, al doilea popor după Unguri, avem un trecut mare istoric, am luat parte la toate războiele, ce le-a avut Ungaria, am adus jertfe pentru aceasta țară și am dat din sinul nostru eroi, cari formează mândria istoriei ungare. Numele nu amintesc, căci sunt cunoscute. Noi am fost și suntem susținătorii statului alături de poporul unguresc și împreună cu celelalte popoare din patria. Noi ne-am creat din propriile noastre puteri și pe lângă toate pedecile, ce ni le-au pus guvernele, școale și alte instituții de importanță, cari răspândesc cultura în cercuri largi, iar țărănul nostru e proprietar vechiu pe moșile sale, pe cari le cultiva odinioară ca popor iobag. Aceasta e starea noastră reală, de Fényes, schițată aci în câteva linii de condeu.

Întrebăm acum, cine sunt Ungurii din România? Sunt în câteva sate Ciangăi cari au părăsit voluntar țara aceasta fericită a dlui Fényes și s'au așezat în văile mohoase ale Moldovei. Și se află bine acolo. Cel puțin nici unul din ei nu s'a plâns de opresiune și de viciul. Aceasta e de remarcat, pentru că în România cu presa ei liberă, fiecare lichea, fiecare adus de vânturi își află câte un locșor, dacă nu altundeva, cel puțin în un ziar de bulvar, ca să se plângă și să calomnieze România pentru gravamele închipuete și mincinjase. Ciangăii n'au făcut astfel de lucruri.

O altă seamă de Unguri se află pe la orașe, cari sunt, după cum o mărturisese și dl. Fényes în cel dintăiu raport al său, servitori, vizitii, muncitori etc. și în număr mic meseriași. Toți acești Unguri, ajunși în România în urma mizeriei din patria lor, toți, împreună cu Ciangăii, sunt abia o mână de oameni, câte-va mii de suflete, un număr dispărent față de cele aproape șapte milioane de locuitori români.

Din aceste cetituri noștri se pot convinge cât de greșită este asemănarea noastră cu Ungurii din România. Din acest punct de vedere oronat pornește și dl. Fényes în raportul său al doilea, cu care ne ocupăm.

Dănsul scrie, că venind prin Moldova spre casă, a dat de chiotele de bucurie ale ziarelor române cari erau vesele pentru că ministrul de culte a făcut un favor Românilor din Ungaria dând ordin să se predea în școlile populare (fie și de stat), în preparandii ete religioane în limba română. Aci trebuie să facem o mică paranteză.

Ordinul ministrului Iankovich cu privire la predarea religiei nu e favor deosebit pentru Români. Este numai restituirea unui drept, pe care l'au exersat Români, începând cu anul 1848 și până la stăpânirea guvernului coalitional. Prin ordinul ministrului Iankovich nu s'a dat un drept nou, sau un favor, ci s'a cores numai o nedrept-

* Vezi raportul nostru din nrul 88 al ziarului.

ate volnică față de Români. Acest adevăr a fost constatată corect zilele trecute în coloanele „Ziarului „Vildg“.

Cu toate acestea dl. Fényes, prezintă aceasta restituire de drept, ca un privilegiu, ca apoi să treacă imediat la legea școlară a României și să arate, că politica școlară a României are de de scop să românizeze pe Ciangai prin școală. Iată constrastul: Ungurii fac favoruri Românilor, pe când România nu deschide școlile maghiare pentru Ungurii de acolo. Asta e conștientă dlui Fényes. Și pe baza acestuia se întreabă cu emfază:

— Cine face deci politica de teroare soviniștă? Românii în România ori noi? Noi forțăm pe Români să se maghiarizeze?

Dl. Fényes așteaptă un răspuns favorabil, dar acesta nu li se poate da, pentru-că concluziunea sa e bazată pe premise false, cum am arătat mai sus. Nu se poate cere de la nici un stat național, ca să cultive separat ori ce „frântură de popor“. Românii, o știe toată lumea, nu e agresivă față de popoarele de altă limbă. Admite și Ungurilor de a se folosi de limba maghiară în școlile lor și în biserică, cum a spus-o chiar dl. Fényes, care însă se face a uita, că guvernul ungar impune cu forța limba maghiară în bisericile anexate la Hajdudorog.

Cum stăm deci cu teroarea și cu dreptatea, dl. Fényes?

Asupra cârților școlare și a hărților geografice vom reveni mâine, ne mai având azi loc. (sm.)

Postulatele noastre.

Reflexiuni.

De Dr. George Pățeșanu.

— Urmas.

În Franța grupul numit revoluționar al muncitorilor organizați a împiedecat mult timp pe membrii săi să intre în partidul socialist, ca partid politic, căci — ziceau ei, — partidul socialist în tocmă ca celelalte partide politice își propune cucerirea Statului, însă pentru un revoluționar statul este dușmanul care trebuie nimic. Dar muncitorii francezi s'au convins, că aceasta procedură nu duce la scop și după exemplul muncitorilor englezi s'au alăturat la partidul socialist și prin acesta caută să ale mijloacele juridice ale emancipării lor.

Partidul național român, care cuprinde întreg poporul român dela noi, formează un partid politic puternic și fără a intra în luptele electorale și fără a trimite reprezentanți în camera maghiară.

Dacă însă partidul național român cu toate greutățile și pedecile ce i-se pun în calea validității sale politice la parte activă la alegeri și trimite reprezentanți în camera maghiară, o face aceasta pe lângă rezervele convenite, pentru a erăbi schimbările de lipsă a validității politice și răspunzătoare poporului român și a ajuta la introducerea regimului democratic spre binele și fericirea tuturor locuitorilor și grupurilor de locuitori din țară.

Apoi ca pasivitatea să aibă rezultate să recere o mare energie. În fine activitatea înseamnă mișcare deci viață, pe când pasivitatea poate duce ușor la neactivitate, amorteală și eventual la destrămurare.

Oricum să privim lucrul e fără îndoială, că partidul național român n'are să facă un caz mare din activitatea parlamentară. El trebuie să o privească pe acea numai de un mijloc de luptă, dar nici decum de un scop.

Iar împrejurară, că validitatea politică a poporului român e atât de restrânsă prin legea nouă electorală și mai ales prin împărțirea măiestrită a circumscripțiilor de alegere, din punctul de vedere al partidului național român nu este o calamitate.

Dacă politica de guvernare actuală și contele Tisza ca șeful acesteia n'a ținut să respecte cât de cât cerințele sufragiului universal și astfel să contribuie la linișțirea elementelor democratice și a naționalităților, el mai bine a lăsat în viața de stat neliniștea și agitația din jurul acestui postulat, atunci nu partidul național trebuie să privească de-o nefericire dispozițiile greșite inspirate de contele Tisza.

În privația introducerii limbii românești în viața administrativă în ținuturile locuite în masse compacte de Români și aplicarea funcționarilor români în ținuturile acestea, postulatele din punctele 6, 7 și 10 sunt de mare valoare.

Este întrebare, că prin împlinirea acestor postulate ar fi fost respectate drepturile limbii românești ori nu, chiar și pe lângă aplicarea funcționarilor ro-

mâni? Căci pe lângă sistemul de guvernare centralizator de azi, funcționarilor români ar fi fost expuși la presiunea superiorilor în defavorul limbii românești și eventual la o neliniștare din jos în favorul acestei limbi și așa acești bleși funcționari puteau să ajungă între ciocan și nicovală.

Dreptul limbii românești numai prin autonomia poporului român să poate asigura, căci atunci la spatele funcționarilor stă poporul întreg cu drepturile sale de inițiativă și de dispunere.

De aceea comitetul partidului național român pentru a asigura dreptul limbii românești trebuie să ceară o **autonomia comitatensă și comunală largă în ținuturile locuite de Români.** Numai în cazul acesta să poate face un început pentru armonia sufletească și comunitatea de interese cu viața de stat, pentru încrederea în instituțiile legale pe de o parte, apoi pentru recunoașterea intereselor de viață și a condițiilor de prosperare a popoarelor alcătuitoare de stat pe de altă parte, despre care face amintire dl. Maniu. Dacă partidele politice maghiare numite istorice ar avea oarecare simț pentru interesele mai înalte ale vieții de stat și pentru evoluția firească, nu s'ar feri așa de mult a face un pas în direcția îndestulării poporului român prin acordarea autonomiilor locale și astfel a se pune bază la înțelegere și respectare reciprocă între locuitorii acestei țări.

(Va urma.)

Glose pe marginea gazetelor.

Fiul faimosului Coloman Tisza — care, dacă l'ar fi ajutat neputințele, ne-ar fi ras dintre cunună Carpaților — poartă de mult sămbetele nepotului lui Bohățel doctorului Vaida.

Motivele vor fi multe. Reprezintă cu prea multă demnitate cauza dreptății a neamului său, față de atacurile, căruia e greu să te aperi cu tunurii de carton așezate pe bisticione zidite pe nisip și, — ceea ce-l supără mai rău! — are legături și simpatii cari nu s'pe placul Măriei Sale, fiindcă încercă toate scotețiile machiavelice.

Îl știam gentleman pe fiul bătrânului Tisza — deși uns cu toate unsorile diplomatice — cavalier care luptă cu vizorul deschis, — tot atât de puritan când e vorba de onoarea ațuia, ca și când e vorba de a sa proprie.

Dacă n'am fi fost martorii luptei ce s'a dat acum, niciodată n'am fi crezut că, acest cavalier maghiar a unci, când, ca omnipotent ministrul-președinte al Ungariei, are să-și încruceze arma cu un conducător al bictului popor valah, să-și trimită la spatele contrariului nebănuitor o unealtă care să-i pună piedecă.

La Lule-Burgas se trec de vitejii astfel de manopere, în camera unei țări în-ă, care pretinde a fi o țară occidentală sau, cel puțin, că moravurile occidentale — avem doar atâtia conși și baroni, — în vreme de pace, — nu face!

Pe b'etul Duliscovits nu'l judecăm: el a executat ordinul superiorului său, — oricât de neplăcut i-ar fi părut acest rol. Pentru el a fost chestie de pâine, cum e pentru Bili Mihăy executarea celor condamnați la furci...

Dr. contele Tisza e gentleman, și gentlemanii se rușinează de astfel de apucături...

Contele Tisza prin această ieșire nesocotită contra doctorului Vaida a dovedit că una e a fi conte născut, și alta: făcut, și, că concepția unui muncitor cu brațele, — neiecorat cu titlul de conte — despre adevăratul cavalerism, poate fi superioară celei a președintelui consiliului de ministri din țările aparținătoare coroanei Sf. Ștefan.

Măria Ta! Cu gogoși de tufă nu se negreșc sprâncane. Dacă nu știi să vopșești, nu pune să mânjești.

Un glas din mulțime.

ȘTIRI.

— 24 Aprilie 1914.

Desvelleră bustului lui Ioan Russu Șirlianu. Printre numerosul public, care a luat parte la serbările din Șiria, organizate Dumineca trecută din prilejul desvălării bustului lui Ioan Russu-Șirlianu, comitetul nostru național a fost reprezentat prin deputatul Șirlei, d-nul Dr. St. C. Pop, Sindicatul ziarștilor din Țară a fost reprezentat prin d-l G. Ranetti, care reprezintă și secția București a Ligii, precum și pe d-l prof. Iorga; d-l Al. Hodoș a participat ca delegat al Soc. scriitorilor români și d-nul A. Verzea, ca delegat al Casei de cetire „Petre Liciu“. Au mai luat parte din Țară d-nii A. Ranetti, secretarul Sindicatului ziarștilor și d-l V. Rusnescu.

Festivitățile au decurs conform programului, pe care l-am publicat la timp.

După un parastas oficiat în biserică de către protopopul *Lucuța* — care a ținut o frumoasă cuvântare — asistat de cei doi preoți din loc, numărul public se adună în jurul monumentului ridicat în apropierea bisericii, unde se începe actul desvălării, cu un pătrunzător discurs rostit de d-l Dr. St. C. Pop, în numele Comitetului național. În vorbirea sa d-nul Dr. St. C. Pop schițează unele momente din viața sbucumată a lui Russu-Șirlianu, a cărui figură — spune oratorul — e farul care ne arată calea ce duce spre desrobirea națională, marele ideal, lângă al cărui steag a căzut luptătorul Ioan Russu-Șirlianu, după ce l-a servit cu credință până la sfârșitul vieții sale. A urmat apoi vorbirea d-lui Goldiș, iar în numele familiei regretatului Ioan Russu-Șirlianu — din partea căreia luase parte la aceste serbări: d-na văd. Russu-Șirlianu, înconjurată de fi *Mircea* și *Vintilă*, fiica d-na *Cerndescu* cu soțul și nepoata *Hortenzia Birăuțiu* — a vorbit fiul cel mai mare *Mircea*. D-l Dr. St. C. Pop mulțumește apoi publicului, care s-a prezentat într'un număr așa de frumos, dovadă recunoștința și cinstea ce o poartă față de memoria celui dispărut, iar la 1 oră d. p. s'a început banchetul la care au luat parte peste 250 persoane. În decursul banchetului au stărnit o vilă animație cuvântările reprezentanților din Țară și cetirea diferitelor telegrame sosite de prin toate părțile locuite de Români.

D-l G. Ranetti, vorbind în numele „Sindicatului ziarștilor români“, spune că acest sindicat a votat frumoasa sumă de 1000 cor., în scopul ajutorării Fundației ziarștilor români din Ungaria, Secția București a Ligii Culturale a votat suma de 300 cor., iar bunul român I. Șteflea din Câmpina a dăruit, tot în acest scop, suma de 100 cor. Toate aceste sume au fost predate d-lui Goldiș spre a fi trimise la destinație.

Seara a avut loc concertul, bine reușit, al »Reuniunii femeilor române« cu concursul d-nei Dr. Monția și al d-lor A. Popescu și C. Calmuschi.

Știri din România. Plecarea suveranilor români în excursiunea pe Dunăre a fost fixată pe ziua de Luni.

Societatea naționalistă „Carpații“ va sărbători memorabila zi de 3/15 Maiu 1848, printr'o excursiune la C. Lung, locul unde a des călecat Radu Negru-Vodă. Ministerul lucrărilor publice a acordat excursiuniștilor o reducere de 75 la sută din orice stațiune din țară până la C. Lung. Biletetele sunt valabile dela 1—8 Mai v. inclusiv.

Inscrierile se fac la d-l N. Lupan, (București Str. Victoriei 24), în schimbul unei taxe de înscriere de 1 leu.

Premiera pesei. Se face ziua — de d-l Z. Birsan, va avea loc în 1 Mai v. la Teatrul Modern din București, cu artiștii Teatrului Național, cari aveau s'o joace la acest teatru.

Se face ziua — se va juca zilele acestea și în provincie, putând fi astfel admirată de toate orașele țării. De câteva timp o trupă bine alcătuită din artiști conștiențioși face cu stăruință repetițiile, sub directa supraveghiere a autorului.

M. S. Regele a semnat decretul, prin care se aprobă organizarea pe lângă Muzeul Național a unei secțiuni militare, în care se vor expune obiectele atingătoare la istoria militară a neamului românesc.

Din Craiova se anunță: Ca urmare la afacerea de spionaj de aici, siguranța generală din București a delegat pe șeful siguranței locale d-nul Stănescu pentru a se duce la Galați, întru cât are indicii că spionii ar avea complici în acest oraș.

Sâmbătă în 26 Aprilie v. va avea loc la Teatrul Național, marea reprezentațiune de gală, sub înaltul Patronagiu al M. S. Reginei Elisabeta și AA. LL. Regale Principii Moștenitori ai României, dată în beneficiul Asociațiunii Latine pentru înlăturarea Colonnei Împăratului Traian la București.

Întâlnirea Țarului cu regele Carol. »Adevărului« i se comunică printr'o scrisoare din Chișineu, că autoritățile de acolo fac mari pregătiri în vederea vizitei pe care o va face Țarul în acel oraș în ziua de 16 Maiu v. În cercurile oficiale din Chișineu se crede, că regele Carol al României se va întâlni în același cu Țarul Rusiei în acest oraș.

Familia pictorului rus Veresaghin — după cum anunță »Nowoje Wremja« — se află în mare mizerie. Văduva pictorului s-a sinucis din cauza disperării, iar mama lui se află într'un azil. Fiica mai mare a pictorului, care a terminat cu succes liceul, s-a căsătorit cu un student și acum ambii se află în cea mai neagră mizerie. Fiica ce

mai mică locuiește la o femeie bătrână și săracă, iar fiul pictorului a terminat universitatea și acum n'are cu ce-și câștiga existența zilnică.

Incendii. În Valparaiso, capitala republicii Chile din America de sud a izbucnit un puternic incendiu, care a pînuit uriașe pagube. Peste 50 de persoane au ars de vii.

Vaporul englez »Columbia«, care plecase din New-York, a fost cuprins de flăcări în mijlocul mării. Când primele vase au sosit în ajutorul vaporului cuprins de flăcări, »Columbia« era aproape complet distrus de foc. Pe o barcă de salvare își așteptau mântuirea 13 matrozi, cari timp de 48 ore pribegiseră, purtați de valuri; despre soartea celorlalți marinari de pe vas nu se știe încă nimic. Cei salvați povestesc, că pe o altă luntre de salvare părăsire vaporul aprins, alți 19 matrozi sub comanda a 2 ofițeri. Vaporul Cunard caută acum această barcă.

Intrunire agricolă în Ludoșul mare. Vestim obștea noastră, că Duminecă, la 10 Maiu n. c., vom ținea în localitățile școlii din frunțașă comună Ludoșul mare o intrunire agricolă, la care se va vorbi despre însemnătatea și folosul stupăritului, despre cultura viilor și despre însemnătatea tovarășilor de tot solul. Sunt invitați toți membrii Reuniunii și iubitorii de înalutare a poporului muncitor.

Sibiul, 27 Aprilie 1914. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiul«: Pant. Lucuța președinte, Vic. Tordășianu secretar.

Necrolog. Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință, că prea iubita noastră soție, mamă, fiică, soră, cumnată și bunică Mariți Nemeș n. Fetti și-a dat b'ândul suflet în mâinile Creatorului, în 4 Maiu a. c., în anul al 57-lea al etății și al 39-lea al fericitei căsătorii. Înormântarea a avut loc Miercuri în 6 Maiu, în cimitierul gr. cat. din Borșa-Ufalău. — Jalnica familie.

AVZ. Se caută un scriitor pentru cancelaria avocatului Băncii generale de asigurare Dr. Ioan Voinea, în Sibiu. Va fi preferit cel cu praxă și care știe scrie cu mașina. (1—3)

AVZ. Caut un candidat de avocat cu praxă. Preferit acela care posedă și limba germană. Dr. Hermann Müller, avocat. Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 31. (1-3)

Mulțămintă publică.

Neputând răspunde în parte la toți aceia dintre rudeni, pretinți și cunoșcuți cari ne-au condolat din incidentul morții prealubitului și neuitatului nostru Ioan Anca fost paroh gr-cat. român în Subpădure; venim pe aceasta cale a le aduce sinceră mulțămintă; precum și aceluia, cari au îndeplinit serviciul religios ori au ținut discursuri și întregului public care a luat parte la înormântarea dându-i onoarea ultimă.

Jalnica familie.

Intrecerea sportivă din Orăștie.

Concursul de gimnastică al adulților (la sul și paralele). La concursul de gimnastică al adulților pot lua parte membrii cluburilor participante. Pentru scopul dobândirii individuale la acest concurs (la aparate: sul și paralele) fiecare poate îndeplini exerciții libere, după plac. **Premiare:** La concursul adulților eroul, care a atins maximul punctelor, va câștiga titlul de șampion în gimnastică și cordea de șampion, va fi premiat cu medalia mare de argint aurită. Dispusul în locul al doilea va fi premiat cu o medalie mare de argint. Cel din locul al treilea va câștiga medalia mică de argint. Iar cel din locul al IV-lea va fi premiat cu medalia mare de bronz.

Scrima: La scrimă pot participa dueliști amateuri ai tuturor Cluburilor ardelenne, precum și ofițeri armatei comune și honveziștii, a căror stațiuni sunt în Ardeal. Aceia cari, în vre un concurs, au câștigat șampionatul în scrimă, sunt eșchiși dela acest concurs. La concursul de scrimă, se folosesc săbiile italiene. Participanții vor fi împărțiți în grupe de câte patru inși și todată calificați. Numai duelanții cualificați ajung în scrima decisivă. Primul duelist, învingător în scrima decisivă va câștiga titlul de șampion în scrimă al C. S. A. și va fi premiat pe cordea de șampion cu medalia mare de argint aurită și cu premiu onorific. Dispuși pentru locul II. și III. vor câștiga medalia mare de argint și premiul onorific. Celalalți dispuși vor dobândi medalia mare de argint a C. S. A.

Comitetul aranjator își rezervă dreptul, ca conform numărului repre-

zentanților, cari iau parte la concurs să poată face schimbare în premiare

Taxa efectivă de persoană la diferitele ramuri al concursului e cinci coroane, care sumă trebuie plătită până la 15 Mai a. c. Ori ce numire fără taxă nu se vor lua în considerare. Comitetul aranjator are dreptul, ca numirile so site, fără nici o motivare, să le respingă împreună cu taxa trimisă, pentru participarea efectivă. — Respingerea trebuie să se întâmple în decursul celor cinci zile după clauzula numirii, adică până la 20 Mai a. c. De aci încolo refuzarea nu e îndreptățită și acei cari sau anunțat la concurs și nu au fost respinși în terminul decis și amintit, pot lua parte la concursuri cu deplina justificare.

Cluj, la 15 Aprilie 1914.

Pentru comitetul aranjator al C. S. A.:

Dr. Sever Dan, director administrativ, Gavril Deac, secretar.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Concertul reuniunii noastre de cântări va avea loc, precum am anunțat, **Joi în 1/14 Mai** în sala Redutei.

Se va reprezenta marele op religios al maestrului Rossini: »Stabat mater«, cor, soli și acompaniament de orchestră.

Partiile de solo vor fi executate de d-nele *Maria G. Dima*, (mezzo-sopran), *d-na Lucia Csoma* (sopran) *d-l G. Folescu* (bas) și *D. Mihăilescu* (tenor).

Pe lângă opul »Stabat mater« soliștii noștri distinși vor executa mai multe arii clasice și românești.

Bilete pentru membrii reuniunii se pun în vânzare Sâmbătă și Duminecă după amiază dela orele 3—6 în casina română.

Începând de Luni dimineața biletele se pun în vânzare la librăria Zeidner.

Prețurile: balcon 5 cor, fofel 4 cor, Parhet I 3 cor, Parhet II 2 cor, Parter înalt 1 cor, 20. Galerie înaltă 1 cor, 10. Loc de stat 1 cor. Studenți 60 fileri.

Două serate artistice vesele la otelul Coroană. Maestru recitator, al Germaniei, dl Rudolf Hock, sosește din nou la Brașov pentru a aranja două serate vesele în otelul Coroană. Dl Hock a debutat și la București, Brăila, Galați, Iași, Câmpina și Ploiești, procurând publicului niște momente neuite. Ziarele bucureștene relevă cu mult entuziasm prestațiunile comice escelente ale artistului german. Direcțiunea otelului »Coroană« roagă on. public să se prezinte la timp pentru seratele de Sâmbătă și Duminecă 9 și 10 Mai. n

Despre »femei și politica« va vorbi mâine, Vineri, seara la orele 8 în sala Sfatului d-na Anna Lindemann din Stuttgart, una din conducătoarele mișcării feministe din Germania. D-na Lindemann, care se află într'un turneu prin orașele Ungariei, este o distinsă luptătoare pentru drepturile femeilor și disertațiunile ei interesante mult laudate. Bilete de 1 cor. (locuri numerotate) și 60 fl. (locuri fără număr) pentru disertațiunea de mâine seară se află de vânzare la librăria Hlimesch și seara la cassă.

Carantina de câni. Începând din 5 Mai n. s'a decretat carantina pentru câni.

Budapesta, 7 Mai. În ședința de eri seară a comisiunei externe, a delegației austriace, raportorul marchizul Bacquehem a cerut să se restabilească cu România relațiunile din trecut. Del. Baernreither cere un tratament bun pentru Români din Ungaria.

Poșta Administrațiunei.

Dr. A. F. Abonamentul este achitat până la 1 Iulie a. c.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Brășov & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brolean.

Restaurant-grădină

„Schneiderzwinger“

lângă băile săsești. — Târgul Cailor.

Bucătărie escelentă ardelenască. Se pot face abonamente la prânz săptămânal și lunar. Prânz pe zi (supă, rașol și friptură după listă) 1 cor. 20.
Bere proaspătă, vinuri bune.
Serviciu prompt.

Rog, ca on. public si stiu, oaspeți din România să-mi sprijinească întreprinderea mea.

Cu stimă

Traian Surd,
restaurator.

4—100

Intreprindere mondială!

Numai 3 zile!

Prima dată în Europa!

Mare număr de cai, cămile și elefanți!!

Circus american Könyöt Brothers, cu cea mai aleasă societate de artiști din

CIRCUSUL BARNUM și BAILEY

numai 3 zile va da reprezentatii. Cel mai mare și frumos Circus în Europa. Aduce la cunoștința On. public din oraș și jur, că sosesc în 9 Mai din Buda-
pesta cu tren separat și tot în 9 Mai seara la 8 ore va fi pe locul dela poarta Vămei

O mare reprezentatie de gală.

Numai 3 reprezentatii, cari vor întrece tot ce s'a văzut până acum.

In 9 Mai mare cortej festiv la 4 ore prin stradele principale.

Duminecă 2 mari reprezentatii.

Zilnic dela 10 ore probă publică cu preț de intrare 20 bani.

Intreprinderea mea nu samănă cu alte Circusuri. Producțiile nu s'au mai văzut în alte Circusuri.

Bilete se capătă în ziua sosirii dela 10 ore în Vagonul Nr. 1. — Detalii pe placate.

Prima dată în Europa!

Numai 3 zile!

Intreprindere mondială!

Avem onoarea a aduce la cunoștință, că am ajuns în posesiunea

Isvorului Béla

apă minerală
dătătoare de sănătate, care și de aci înainte o vinsem sub firma

Frații FLEISCHER, Târgul boiler Nr. 3.

Cu vânzarea am început din 15 Ianuarie după acelaș sistem ca până acum. 10 sticle trimise acasă costă 10 bani sticla. Comandele date înainte de prânz se execută după prânz în același zi. Comandele se pot face prin telefon (Nr. 318) sau în prăvălia năstră strada Vămei Nr. 23. Atragem atențiunea, că manipularea apei minerale urmează cu mare îngrijire, sub controla severă a d-lui Ludwig Schuster. Trimiterea se face punctual de firma Frații Fleischer. Reclamațiuni eventuale ne rugăm a se adresa arendașului sau conducătorului depozitului. Rugându-ne a ne sprijini întreprinderea noastră semnăm cu toată stima

Frații Fleischer,
Depozit, Brașov.

Ludwig Schuster,
arendăș, Zizin.

Pentru gunoie de toamnă!

Făina Thomas veritabila!

Marca originală steaua!

este cel mai bun mijloc acidphosphoric. Veritabil dacă este pus în sac cu plumbul original. Fiecare sac are procentele conținutului A se feri de imitații. Se atrage atențiunea la prețurile prezente de tot ieftine.

Wilhelm Kalmar

Reprezentant general al fabricelor Thmasphosphat,
Berlin, Budapest VI, Andrássy-ut 49. 2-20

Hotel Koroana

Sâmbătă în 9 și Duminecă în 10 Mai
Două serate vesele

ale maestrului Recitator
Rudolf Hoek

actor al teatrului reg. din Saxonia care acum 2 ani au fost mult sărbătorit aici.

Bilete se capătă (în Hotel) cu 2 cor. Inceputul la 9 oare seara.

Cei ce doresc mese rezervate se anunțe aceaste la timp.

1-1

AVIS.

La dorința generală a Stimaților oaspeți cu începere de astăzi să află iarăș în Restaurant Berea plăcută

„Pilsner Urquell“
din Berăria din PILSEN și mondial renumita Bere „Münchner Salvator“.

Recomand Vinurile escelente naturale de Ardeal și vinuri speciale.

Bucătărie escelentă prețuri moderate, serviciu prompt.
Cu toată stima:

Georg Rothenbächer

Antreprenorul Restaurantului
1-3 Transilvania

Dionisie I. Colan

Croitor de haine bărbătești.
BRAȘOV, Str. Orfanilor 22.

Execută ori ce lucrare se ține de branșa croitoriei după moda cea mai nouă solid și durabil, — cu prețuri moderate.

Îngrijesc și reparatură și curățat de haine. 1-52 —
Apelăm la sprijinul On. public.

Cu toată stima:

Dionisie I. Colan,

Croitor de haine moderne bărbătești.

Cețiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei“.

MIHÁLY JENŐ

CROITOR DE HAINE BĂRBĂTEȘTI MODERNE.

BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.

aduce la cunoștința On public, că pe lângă croitoria pentru bărbați, am înființat și

Croitorie pentru dame.

Confectionez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume, bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă prețuri moderate.

Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor. public pentru amândouă întreprinderi.

8-25

Cu distincă stimă **MIHÁLY JENŐ.**

Prăvălie de încredere!

Fondată în 1898!

GEORGE BUCĂ

CROITORIE PENTRU BĂRBĂȚI,

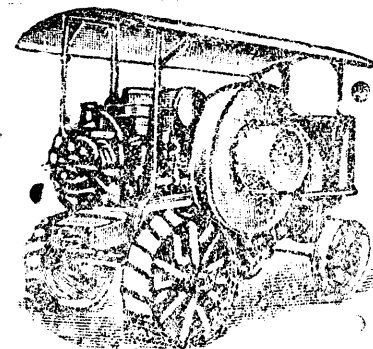
Brașov, Strada Prundului No. 45.

Casele proprii. (Din sus de internatul școalelor.)

Recomand atelierul său de croitorie, unde se confectionează după măsură tot felul de haine bărbătești precum costume, sacouri, jachete, redingote, fracuri, smokinguri, paltoane, pardesiuri, reverenți pentru preoți și uniforme pentru studenți. Pentru sezonul de primăvară și vară au sosit un asortiment de stofe englezești și indigene prima calitate.

Executare solidă pe lângă prețuri moderate. 4-10

Cele mai bune și sigure

Motore de îmblătit care merg de sine
Spărgători de piatră care merg de sine 1-10

Ferestre și mașini de crepat
Motore cu benzină, gaz și ulei.
Instalați de moară.

Pluguri cu motoare, care se pot folosi și la îmblătit și cărat povară.

Se pot cumpăra dela:

Kellner și Schanzer

BUDAPEST, Kálmán-utca 3.
Ne rugăm de informații serioase

Anunțuri

primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MERODATE.

AVIS.

În fabrica de tricotaj.
Georg Foith & Cie fete
mai mari află aplicare per-
manentă cu plată bună
ca cusătoare sau în servi-
ciul mașinilor. 5-10

Se caută

**un conducător pen-
tru un pomet îm-
preunat cu lăptărie.**

Se preferă un învățator pen-
sionat sau în activitate cu cuno-
ștințe în specialitatea aceasta.

Postul se poate o-upa mo-
mentan. Informații la administrați-
a „Gazetei Transilvaniei“.

2-3

ATENȚIUNE.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public ca vând
mobile ce le-am transportat în Hala de mărfuri (Podu
băușilor) Strada Hirșer Nr. 1, cu prețuri scăzute.

Odae de dormit modern mobilată cu prețul de 540 K.

Mobile peut u bucatăre, și prânzătoriu cu

prețuri foarte scăzute.

— Garantéz pentru lucru bun și solid. 16-50

JOSEF GRIM

Mechanic, tâmplărie pentru zidiri, instalații interne,
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 115. — Telefon Nr. 16